

## DE « HAUPTKOMMISSION ».

## Verslag der zitting van 8 Februari 1918.

De Raad van Vlaanderen beoordeelde in principie enkel zaken die aan het voorafgaand onderzoek van de « Oberkommission » waren onderworpen. De leden van het Bureau van den Raad van Vlaanderen vormden deze « Oberkommission », te zamen met eenige Duitsche hooge ambtenaars die werkelijk de « Flamenpolitik » bestuurden. Een dezer Duitsche ambtenaars — von SANDT, daarna SCHAIBLE, — was voorzitter der « Oberkommission ». Toen de Commissie van Gevolmachtigden in werking trad (Januari 1919), werd de « Oberkommission » vervangen door de « Hauptkommission »; en de leden der Commissie van Gevolmachtigden namen de plaats in der leden van het Bureau van den Raad.

Vooraleer een punt aan de dagorde der Hauptkommission te plaatsen, moest de bevoegde Gevolmachtigde zich verstaan met den Duitschen « General Referent » die met hem het betrokken Ministerie bestuurde.

Na de schijn-verkiezingen van Januari-Februari 1918, bevoel het Beroepshof van Brussel aan het Parket de Gevolmachtigden te vervolgen, omdat zij ten onrechte beweerden het Vlaamsche Volk wettelijk te vertegenwoordigen. De Vlaamsche bevolking zelve verzette zich trouwens tegen de activistische beweging, en te Antwerpen namelijk werd in massa tegen het activisme gemanifesteerd (3 Februari 1918).

TACK en BORMS werden aangehouden, maar nog denzelfden dag kwamen de Duitschers tusschenbeide om hunne invrijheidstelling te bekomen.

Deze voorvallen werden den 8<sup>en</sup> Februari 1918 door de Hauptkommission besproken. Ingevolge deze zitting vergden de Gevolmachtigden schriftelijk de deportatie van 18 personen, waarvan verschillende magistraten. Meerdere dezer personen werden inderdaad naar Duitschland weggevoerd. De brief in kwestie is opgenomen in Rudiger's *Flamenpolitiek* (bl. 72).

## Hauptkommission.

## Vrijdag 8 Februari 1918.

Voorzitter : Heer Verwaltungschef SCHAIBLE.

Aanwezig : Graaf HARRACH, D<sup>r</sup> KREUTER, D<sup>r</sup> SCHAUER.

Prof. D<sup>r</sup> P. TACK, A. BRYNS, Prof. Ing. BRULEZ, D<sup>r</sup> A. BORMS, Prof. D<sup>r</sup> J. DE DECKER, M. F. HEUVELMANS, Prof. M<sup>r</sup> K. HEYNDRICKX, LEO MEERT, M<sup>r</sup> E. VERHEES, M<sup>r</sup> J. VAN DEN BROECK, D<sup>r</sup> R. DE CLERCQ, L. MASFRANCKX.

De heer Prof. D<sup>r</sup> P. TACK brengt de wenschen over van de Commissie van Gevolmachtigden en het Bureau van den Raad van Vlaanderen : Zekerheid voor het archief; veiligheid voor de leden van den Raad; zekerheid voor onze volksvergaderingen; het uitvaardigen van een verordening waarbij het verboden wordt politieke processen in te spannen. De Duitschers moeten scherper tegenover onze vijanden optreden. Al wat zich heeft voorgedaan is te wijten aan het gebrek van voorzorgs-

maatregelen. Van Duitsche zijde diende krachtadiger opgetreden te worden. Sommige heeren, in enkele groote steden van Vlaanderen, moeten gevangen gezet worden. Tegen Zondag e. k. moeten energische maatregelen genomen worden opdat onze redenaars geen beletsel zou overkomen en er geen protestbetooingen zouden kunnen plaats grijpen. Volgens toegekomen inlichtingen schijnt het, dat te Brussel een protest-beweging wordt ingericht, welke zal plaats grijpen op de Groote Markt, waarna schepene Steens een geschreven protest zou overhandigd worden.

De heer VERWALTUNGSCHEF vraagt hem dit alles schriftelijk over te maken. Hij zal te Brussel de geheime politie mobiliseeren om de protestbeweging te verhinderen. Vanwege de Duitsche overheid zal daaromtrent iemand inlichtingen komen nemen in de Belliardstraat. Wat de zekerheidsmaatregelen betreffen, stelt hij zich voor een « Verfügung » uit te vaardigen, waarin vastgelegd wordt dat geen politieke vervolgingen meer mogen plaats hebben. Vervolgens vraagt hij onze zienswijze omtrent de te nemen maatregelen tegenover de aanhoudingen der heeren Prof. Dr P. TACK en Dr A. BORMS.

De heer Mr F. HEUVELMANS zegt dat het het Hof van Appel is dat den Procureur Generaal heeft in beweging gesteld.

De heer VERWALTUNGSCHEF heeft uit de oorkonde gezien dat het Hof van Appel een zitting heeft belegd, waarop 48 leden aanwezig waren. Het besluit tot aanhouding werd met algemeene stemmen genomen. De heer VERWALTUNGSCHEF vraagt of het nu het oogenblik is om in te grijpen. Hij spreekt verder over de rechtsgronden waarop zou moeten gesteund worden.

De heer Prof. Ing. F. BRULEZ. — Men kan ze verdenken gehandeld te hebben in opdracht van Havere.

De heer Mr E. VERHEES zegt dat ze zouden moeten ter verantwoording geroepen worden voor den Secretaris-Generaal van het Ministerie van Rechtswezen.

De heer Mr F. HEUVELMANS. — Bij den aanvang der Bezetting hebben de rechters een stuk moeten onderteekenen, waarbij zij verklaarden dat zij getrouw hun ambt zullen voortzetten. De ambtenaars hebben ook een stuk moeten onderteekenen waarbij zij niet alleen verklaarden hun ambt te zullen voortzetten, maar ook, dat zij niets zouden doen dat kon schaden aan de bezettende macht. De Procureurs zijn geen rechters; dat zijn ambtenaars. Ik weet niet welk stuk die hebben onderteekend. Indien zij een gelijkaardig stuk hebben geteekend als de rechters, vervalt mijn opmerking, maar indien zij hebben geteekend dat zij niets zouden doen en alles zouden nalaten wat kan schaden aan de Bezettende Macht, zou op dien grond tegen de Procureurs en de andere betrokkenen terecht kunnen gehandeld worden.

De heer Dr KREUTER spreekt insgelijks over de rechtsgronden tegenover dezen toestand.

De heer Prof. Dr J. DE DECKER wijst er op dat de « Erlass » betreffende de Commissie van Gevolmachtigden, nog niet verschenen is. Indien dit wel het geval hadde geweest, zou daarin een aanleiding kunnen gezocht worden zijn. Verder vraagt hij of er nog wel een dergelijke gelegenheid zal gevonden worden om in te grijpen.

De heer Dr R. DE CLERCQ. — De waardigheid van de Duitsche Bezetting gaat hiermee gepaard. Al de feiten gaan samen en vormen slechts een plan. Een krachtadig ingrijpen van de Bezetting is vereischt.

De heer LEO MEERT. — Bij den aanvang der Bezetting werden ook eenige menschen « ingespert » en het was gedaan. Als ge nagaat wat deze menschen doen onder de Bezetting, kunt ge U inbeelden wat zij zullen doen als er geen Bezetting meer is. Daarom is het noodzakelijk dat er eenige opgesloten worden. Wij moeten

volkstrekt niet bang zijn. De oorlog zal nog een tijdje duren en dus ook de Bezetting. Als wij dus nu die maatregelen nemen zal het nog tijd zijn. Al wat gebeurd is en nog zal gebeuren, beschouwen wij als een uitgebreid plan. Het ware misschien wenschelijk dat wij in voeling zouden zijn met personen van de Duitsche geheime politie om hen aanduidingen te kunnen geven.

De heer Prof. Ing. F. BRULEZ herinnert aan de zaak der Gentsche Universiteit. De heeren professoren PIRENNE en FREDERICQ werden naar Duitschland gevoerd en die heeren hadden misschien minder gedaan dan de heeren van het Hof van Appel.

De heer VERWALTUNGSCHEF zegt dat ze niet afzetbaar zijn, maar voegt er bij : Wij kunnen ze, voor geruimen tijd, uit hun ambt ontzetten.

De heer M. E. VERHEES. — Zij zouden moeten gedwongen worden zich te verontschuldigen voor den Secretaris Generaal van het Ministerie van Rechtswezen. Indien zij weigeren dat te doen, dan moet de Duitsche Overheid weten wat haar te doen staat.

De heer D<sup>r</sup> A. BORMS. — Wat heden ochtend gebeurd is, moeten wij beschouwen als een onderdeel van een groot geheel. Dat geheel is : Onze politiek in den grond te boren. En daarmee is men nu volop bezig. Hier heb ik een mededeeling van den Gemeenteraad van Ganshoren, die openbaar bijeengeroepen wordt om een protest te stemmen tegen den Raad van Vlaanderen. Zoo gaat het immer voort. Ik geloof dat wij elk uur sinds die tegenbeweging ongestraft mag voortgaan veel verliezen; en elk uur wordt de tegenpartij krachtiger en sterkter. Wanneer, over 48 uur, de Duitsche Overheid niet gehandeld heeft, wanneer zij het verzet niet wil beletten, denk ik, dat het boven haar hoofd wast en dat wij later tegenmaatregelen zullen moeten nemen die dan veel erger zullen zijn en misschien bloedig zullen worden. Het voorbeeld moet gegeven worden hier te Brussel; de leden van het Beroepshof moeten getroffen worden evenals enkele andere. Ik zou niet bij Brussel blijven. Ook zou ik handelen op dezelfde wijze als zij gedaan hebben. (De heer D<sup>r</sup> A. BORMS geeft verdere aanwijzingen omtrent de personen die dienen aangehouden te worden.)

De heer VERWALTUNGSCHEF. — Ik zou willen dat die namen en ook uwe voorstellen mij schriftelijk zouden bezorgd worden, heden avond nog, onderteekend door de leden van de Commissie van Gevolmachtigden en het Bureel van den Raad.

De heer D<sup>r</sup> A. BORMS. — Ik wil er nog opwijzen dat het van het grootste gewicht is, dat er zoohaast mogelijk gehandeld worde.

De heer D<sup>r</sup> R. DE CLERCQ dringt aan opdat, met het oog op de meetings van a. s. Zondag, maatregelen zouden genomen worden. De burgemeesters der steden en gemeenten moeten verantwoordelijk gesteld worden.

Bewijsstukken voor de geschiedenis van den oorlog in België

---

# Het Archief

van den

# Raad van Vlaanderen

Uitgegeven door den

## Nationalen Bond voor de Belgische Eenheid



BRUSSEL

Drakkerij Oud-Huis Th. DEWARICHET  
16, Wilde-Woudstraat

Uitgever H. LAMERTIN  
1, Coudenbergstraat

1929